

МОТИВИ ВИБОРУ ОСОБОВИХ ІМЕН УЖГОРОДЦІВ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ (ЖІНОЧІ ІМЕНА)

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія.

Випуск 2 (34) 2015

УДК 81'373231(477.87) "19"

Анотація. У статті розглядаються основні чинники, що впливають на вибір жіночих імен жителів міста Ужгорода у другій половині ХХ століття у порівнянні з чоловічими. Проаналізовано три фактори: релігійний, традиційний, фактор моди.

Ключові слова: іменник, мотив найменування, екстралінгвальні фактори, релігійність, традиція, мода.

При народженні дитини батьки часто стикаються з проблемою її найменування. Це дуже відповідальна справа, адже вони усвідомлюють, що ім'я – «не спадкове і не родове найменування, а індивідуальна назва, яка надається...при народженні» [13; 73] і супроводжуватиме їхню дитину протягом усього життя. Це своєрідний «дарунок, що засвідчує духовне багатство батьків» [1; 5]. Зробити правильний вибір допоможе «повага до тисячолітніх українських традицій» [1; 5] або ж звернення до словників Л.Г. Скрипник і Н.П. Дзятківської «Власні імена людей», І.І. Трійняка «Словник українських імен», Л.О. Белей «Ім'я дитини в українській родині», П.П. Чучка «Слов'янські особові імена українців». Та не завжди дітей називають традиційними іменами, які зафіксовані у словниках, і не завжди мотиви вибору імен є зрозумілими.

Саме тому предметом сучасних досліджень і постають такі важливі питання, як мотиви вибору імен, їх походження, природа, життя в суспільстві, склад іменника, чинники, що впливають на зміни іменного репертуару, ступінь популярності тих чи інших імен.

До вказаної проблематики активно звертаються ономасти різних регіонів України, що доводить актуальність дослідження мотивів вибору імен українців. Велику цінність мають результати дослідження антропонічних уподобань мешканців Луцька (І.М. Скорук), Одеської області (О.Ю. Касім), Лемківщини (С.С. Панцьо), Донеччини (Т.В. Буга), Тернополя (Н.О. Свистун), Гуцульщини (С.П. Павелко) та ін. Однак дослідження динаміки жіночих імен м. Ужгорода ще не було предметом спеціального вивчення, що й визначає актуальність і новизну нашого дослідження.

Мета і завдання нашої статті – дослідити провідні мотиви, які впливають на вибір жіночих імен жителів Ужгорода другої половини ХХ століття, порівняти їх з мотивами вибору чоловічих імен.

Об'єктом дослідження стали імена ужгородок протягом 1950–2000 років. Здійснено аналіз 460 жіночих імен, що були надані 6073 новонародженим.

Предметом дослідження є основні чинники, що впливають на вибір особових жіночих імен

ужгородців. Джерелом дослідження стали архівні матеріали метричних книг реєстрації актових записів м. Ужгорода Закарпатського державного обласного архіву, а також записи актових книг про народження з архіву міського відділу реєстрації актів цивільного стану.

Імена є невід'ємною складовою культури, побуту, традицій народу. Вони містять інформацію про національність людини, етнічне середовище, в якому вона перебуває. Тому надання імені новонародженому залежить від мовних, соціальних, психологічних чинників. На сьогоднішній день проблема мотиву вибору імен є цікавою і актуальною. Її вивчення допоможе виявити різноманітні екстралінгвальні фактори, від яких залежить склад іменника, і зміни в ньому. Дослідників цікавить, «чому саме цим, а не іншим іменем названо дану особу, чим керувався найменувач при виборі імені для неї» [13; 73].

Мотиви найменування людей різні. Вони найчастіше пов'язані з естетичними, релігійними, політичними уподобаннями. «У цих мотивах захований спосіб мислення народу, його психологія, різні вірування, погляди на світ, на життя і на смерть», – зазначає П.П. Чучка [13;73]. Сьогодні вибір імені новонародженого повністю залежить від волі батьків. Вони можуть керуватися такими мотивами, як релігійність (називати дитину на честь святого, в день якого вона народилась), дотримуватися родинних традицій (називати на честь діда чи батька, бабусі чи матері) або ж наслідувати модні тенденції.

Визначимо основні чинники, що впливають на вибір жіночих імен. Л.О. Белей вважає, що найпоширенішими нині є «такі мотиви надання імен: християнські, родинні, національні, а також через бажання дотримуватись модних тенденцій» [1; 59]. Проаналізуємо всі чинники та визначимо, які ж з них є провідними.

Цікавим і неоднозначним у виборі жіночих імен є релігійний фактор. Він полягає у тому, що дівчинці надають ім'я за церковним календарем на честь святої, день якої відзначається безпосередньо у день народження дитини або за кілька днів до чи після її народження. Тобто, ім'я приносить «сама дитина...своїм народженням» [13; 75].

До таких найпопулярніших канонічних жіночих імен у другій половині ХХ ст. належать: *Марія, Катерина, Анна (Ганна), Ольга, Тетяна*. Але тут потрібно врахувати і той факт, що Ужгород – багатонаціональне місто. Як засвідчують статистичні дані за 1989 і 2001 роки, населення міста складалося з таких найбільших етнічних груп: 12,1% становить населення угорської національності, 2,6% – румунської, 2,2% – чеської та словацької, 3,5% – етнічні групи циганів, німців, євреїв. Всі вони є представниками різних конфесій, основу яких складають римо-католики. Із зібраного нами фактичного матеріалу видно, що у 1950 році з 448 новонароджених дівчат зафіксовано 95 словачок та 54 угорки, що становить 33,3% римо-католиків, у 1960 році – 15,8%, у 1985 – 11,5%, у 1995 – 8,2%. А, як відомо, літургійний календар римо-католицької церкви, де зустрічаються дні *Агнеш* (21 січня), *Ангеліни* (27 січня), *Азати* (05 лютого), *Єлизавети* (04 липня), *Терези* (09 серпня), суттєво відрізняється від православного не тільки іменами святих (*Анни* (22 грудня), *Тетяни* (25 січня), *Віри, Надії, Любові* і матері їхньої *Софії* (30 вересня)), але й датами, на які припадає свято на їх честь. Тому, аналізуючи вплив релігійного фактору на вибір жіночих імені, слід враховувати національність новонароджених. Розглянемо найпопулярніші канонічні імена серед ужгородців та доведемо (чи спростуємо) вагомість релігійного фактору у виборі жіночих імен.

За *Літургійним календарем Римсько-Католицької Церкви* день *Святої Катерини* зустрічається два рази у році – 29 квітня (*Святої Катерини Сієнської, Діви і вчительки церкви, покровительки Європи*) та 25 листопада (*Святої Катерини Олександрійської, діви і мучениці*). У православному ж церковному календарі день *Катерини* має місце п'ять разів за рік і вони абсолютно не збігаються з римо-католицьким: 5 лютого, 17 лютого, 20 березня 7 грудня і 17 грудня. Найбільш відомою і важливою датою вважається 7 грудня –

день *Святої великомучениці Катерини Олександрійської*. Ім'я *Катерина (Екатерина)* у другій половині ХХ ст. відноситься до статистичної групи часто вживаних імен. Аналіз нашого фактичного матеріалу переконує, що причиною популярності цього імені серед жителів Ужгорода є не релігійний фактор, оскільки лише незначна кількість новонароджених дівчаток отримала ім'я на честь *великомучениці Катерини*. У 1950-1960-х роках з 55 новонароджених жодна не зареєстрована у листопаді і грудні. 4 (8,5%) випадки з 47 зустрічається у 1980-х роках і тільки у 1990-х відсоток прихильників релігійної традиції зріс до 21,4% (12 з 56).

Простежимо мотивацію антропоніма *Марія* – жіноче ім'я давньоєврейського походження від імені *Міріам*. Його тлумачення досить неоднозначне. За деякими версіями, це «гірка, запечалена», «відкинута», «вперта» [11;158]. Православна традиція перекладає ім'я як «пані». У католицькому церковному календарі *Марії* присвячено декілька днів у році: 01 січня – *Пресвятої Богородиці Марії*, 11 лютого – *Пресвятої Діви Марії*, 25 травня – *Марії Магдалини де Паїці, діви*, 16 липня – *Пресвятої Діви Марії*, 22 липня – *Марії Магдалини*, 15 серпня – *Успіння Пресвятої Діви Марії* та 08 вересня – *Народження Пресвятої Діви Марії*.

У православних до переліку дванадцяти найбільших свят церковного року, під час якого згадують упокоєння, воскресіння та прославлення *Матері Божої* належать *Різдво Пресвятої Богородиці* 21 вересня та *Успіння Пресвятої Богородиці*, або, як кажуть у народі, *Перша Пречиста* 28 серпня.

У другій половині ХХ ст. онім *Марія* належить до статистичної групи найуживаніших імен. Протягом досліджуваного періоду, за кількістю носіїв (203) воно знаходиться на п'ятій позиції, а з 1950 до 1960 років у рейтингу найпопулярніших імен – на першій (104 з 1241, що становить 8,4%) (табл. 1).

Таблиця 1

Ступінь популярності імені *Марія* серед представників різних національностей м. Ужгорода другої половини ХХ ст.

Рік	українка	Угорка	словачка	полячка	циганка	росіянка	єврейка	чувашка	кількість носіїв імені
1950	18	7	8	1	3		1		38
1955	24	2	5		2				33
1960	22	6	3			1		1	33
1965	7	1	1		1				10
1970	4	4							8
1975	14	1			2	2			19
1980	5		1		1				7
1985	6		1		1	1			9
1990	13	4	1			2			20
1995	11	1	1		2				15
2000	10					1			11
	134	26	21	1	12	7	1	1	203

Серед прихильників цього імені – українці, угорці, словаки, цигани, росіяни, поляки та представники інших національностей.

Найбільше прихильників оніма *Марія* серед представників православного віросповідання (66%) та римо-католиків (23,7%)⁴. За православною релігійною традицією та з церковного календаря виходить, що найчастіше це ім'я повинно було б фіксуватися протягом серпня-вересня, оскільки саме на цей період припадають найбільші свята на честь *Марії*. Наприклад, у серпні-вересні 1950 року з 18 носіїв 5 (27,8%) зареєстровано саме в межах 11 серпня – 30 вересня. 1955 року з 24 носіїв – 6 (25%) було зафіксовано у такий самий період, а у 1960 році з 22 носіїв – 5 (22,7%).

Стосовно католиків ситуація інакша, адже днів, якими вшановують *Марію*, протягом року у церковному календарі багато, і всі вони є значущими для представників цієї конфесії. Тому, в який би день місяця (у січні, лютому, травні, липні, серпні чи вересні) не народилася дівчинка, її ім'я цілком може носити релігійний характер. Та особливо значущими є липень-серпень-вересень. Саме на ці місяці припадає найбільший відсоток дівчат, найменованих *Марією*. Наприклад, у 1950 році з 16 сімей римо-католиків 31,3% при виборі імені керувалися релігійними уподобаннями.

Слід також відмітити і велику популярність імені *Марія* (*Mária, Marie*) у першій половині ХХ ст., особливо у 1900 р., коли Ужгород перебував у складі Австро-Угорщини та 1925 р. – у складі Чехословацької Республіки. Також потрібно зазначити, що до 1950 року в метричних книгах реєстрації актових записів фіксувалася тільки конфесійна належність. Найбільше прихильників цього імені зареєстровано в ці роки серед римо-католиків (44,2%) та греко-католиків (43,1%) (табл. 2).

У 1900 році з 23 носіїв імені *Марія* 5 (21,7%) зафіксовано у січні, 3 (13,1%) – у серпні-вересні. Траплялися випадки, коли у метричних книгах реєстрація новонароджених відбувалася (з невідомих нам причин) набагато пізніше після народження дитини. Наприклад у сім'ї *Gazso Yózsef* та *Skripeczki Mária*⁵ 1 січня 1900 року народилася дівчинка, яку в державній метричній книзі Ужгорода було зареєстровано аж 13 лютого під іменем *Mária*. 1925 року з 20 носіїв цим іменем 3 дівчинки зареєстровані у січні, 1 – у серпні, 2 – у вересні, що становить 30%. Отож можна вважати, що дівчатка, народ-

жені у січні, названі на честь *Марії*, адже за літургійним римо-католицьким церковним календарем 01 січня святкують день *Пресвятої Богородиці Марії*. Виходячи з вищенаведених фактів, ми можемо з абсолютною впевненістю стверджувати пріоритетність релігійного мотиву при наданні імені *Марія* у представників католицького віросповідання у вказані роки.

Таким чином, констатуємо популярність імені *Марія* протягом століття у представників різних національностей і конфесій, беручи до уваги церковні календарі, можемо зробити висновок, що мотивом найменування новонароджених цим іменем є переважно релігійний фактор.

Іменини *Ольги* за православним календарем відзначають кілька разів у рік: 14 березня, 17 липня, 24 липня, 23 листопада. Але найбільш значущим залишається день ангела *Ольги*, який святкують 24 липня, як за православним, так і за римо-католицьким календарем. У православ'ї його пов'язують з іменем рівноапостольної *Великої княгині Київської Ольги* яка правила Київською Руссю у другій половині Х століття. Ім'я відноситься до статистичної групи частовживаних і є популярним серед українців. Та релігійний фактор тут не простежується, оскільки в метричних книгах його фіксація протягом досліджуваного періоду зустрічається близько 5% (11 разів).

22 грудня відзначають свято *Анни* (*Ганни*). Воно було запроваджене на честь зачаття праведною Ганною Богородиці. Серед мешканців Ужгорода це ім'я є одним із найпопулярніших та належить до часто вживаних. Крім цього, іменини *Анни* фіксуються в церковному календарі (святцях) 18 разів у рік: 16 і 23 лютого, 8 і 13 квітня, 25 і 26 червня, 18 липня, 5 і 7 серпня; 10 і 22 вересня; 15 жовтня; 4, 10, 11, 16 листопада, 3 і 22 грудня. Таким чином, ймовірність релігійного фактору дуже висока.

Не менш популярним є *Тетяна* – давньогрецьке ім'я, яке означає «засновниця», «упорядниця». Ім'я утворюється від грецького слова «*tatto*», що означає «установлюю, призначаю» [11; 185]. Іменини імені *Тетяна* святкують кілька разів у рік: 25 січня, 23 лютого, 14 березня, 3 квітня, 17 травня, 23 червня, 21 липня 18 серпня і 3 вересня. Найбільше релігійне свято припадає на 25 січня, коли згадують християнську мученицю *Тетяну Римську*, діву, диаконису, яка жила в III столітті нашої ери під час правління імператора Александра Северуса. З 24 дівчаток, зареєстрованих у 1950 році з іменем *Тетяна*, 5 (20,8%) народилося в січні. У 1960-х цей показник зменшується до 13,8%. У 1980-х у метричних книгах січнем не зафіксовано жодного випадку, а в 1990-х – всього 6,4%. Таким чином, причиною популярності імені *Тетяна* не можна вважати релігійний фактор, а, швидше за все, модні тенденції.

⁴ Представниками римо-католицького віросповідання вважаються угорці (26), словаки (21), поляки (1).

⁵ Зі слів працівників Закарпатського обласного архіву, до 1945 року подружжя записували під різними прізвищами. Тільки з 1945 року у метричних книгах м. Ужгорода з'явилися записи про чоловіка та дружину під спільним прізвищем.

Таблиця 2

Ступінь популярності імені *Марія* серед представників різних конфесій м. Ужгорода у першій половині ХХ ст.

Рік	католики	греко-католики	реформати	євреї	євангелісти	православні	кількість носіїв імені
1900	23	6	1				30
1905			1				1
1910	4	16	2		1		23
1915	7	6					13
1920	8	7					15
1925	20			2			22
1930	4	2				1	7
1935	4	16	1	3			24
1940	6	21	5	4			36
1945	4	4	2				10
	80	78	12	9	1	1	181

Наступний вагомий фактор, який впливає на вибір імен, – це дотримання родинних традицій. Він полягає у тому, що дівчинку називають за іменем матері, бабусі чи тітки, а інколи навіть батька, намагаючись у такий спосіб зберегти пам'ять про них. Надавати старшому синові батькове ім'я є особливістю Закарпаття і, за словами П.П.Чучки, «має вже довгу традицію» [13; 80]. Цей давній звичай серед закарпатців виник ще в допрізвищевий період і пояснюється тим, що хтось із дітей повинен продовжити батьківський рід. За досліджуваний нами період від 15% до 20% ужгородських хлопчиків отримали батькове ім'я [14; 774]. А як бути, коли у батька, що сподівається назвати первістка своїм іменем, народжується дівчинка? В ужгородському іменнику ХХ ст. зустрічаються жіночі імена, похідні від чоловічих: слов'янське ім'я *Любомира* (2000), похідне від чоловічого Любомир, утворене двома словами: «любов» і «мир», або «улюблена миру», *Михайлина* (1985) є формою старосврейського чоловічого імені Михайло, *Василина* (1950, 1975, 1985-1995) є похідним від чоловічого імені Василь, жіноче ім'я *Павла* (1960) є формою чоловічого імені Павло, яке в свою чергу походить від латинського слова "Паулус", що означає "малюк", *Роберта* (2000) – від германського Роберт. Найчастіше у метричних записах зафіксоване популярне на Західній Україні ім'я *Василина*. В іменнику Луцька воно зустрічається у VIII та IX хронологічних зрізах [10;100], у Тернополі є популярним у 1990 та 2000 роках [8; 242, 246]. У нашому випадку популярність цього оніма можна пояснити бажанням батька назвати дитину своїм власним іменем. Підтвердженням цього є така інформація з архівних джерел: 21 травня 1950 року у сім'ї *Гнатиків Василя Васильовича і Олени Петрівни* народилася дівчинка, яку назвали *Василиною*. На честь батька, а може діда – невідомо, але так чи інакше – за сімейною традицією. Така ж ситуація і в сім'ї *Бартованець Олени Федорівни та Василя Василь-*

овича, де новонароджену дівчинку також назвали *Василиною*.

Дотримання родинних традицій проявляється і в тому, що дівчинку називають ім'ям матері, рідше бабусі. У наших матеріалах зустрічається багато таких випадків. 1950 року в Ужгороді зареєстровано 448 новонароджених дівчаток. З них 17 (3,8%) названо на честь матері. Найпопулярнішими є *Марія* (5), *Анна* (4), *Олена* (2). 1965 року – 17 (5,1%) новонароджених названо на честь матері. Крім популярних *Марії, Катерини, Олени, Наталії*, у цьому році зустрічаються рідкісні імена. Мамине ім'я отримали 5.11.1965 *Славик Етела*, 27.04.1965 *Андрейкулич Магдаліна*, 02.07.1965 *Ковач Лівія*, 19.07.1960 *Чушкіна Юлія*. У 1985 році таких випадків зареєстровано 46 (6,7%). Сюди долучаються імена *Сільвія, Марта*. У 1995 році на честь мами було названо 29 (4,2%) дівчаток, серед них імена, які ще не траплялися: *Анеліна* (01.07.1995), *Агнеса* (21.06.1995), *Еріка* (18.09.1995) та інші.

У другій половині ХХ ст. повторення у доньки імені матері стосується таких найуживаніших антропонімів, як *Анна, Марія, Олена, Катерина, Наталія*, рідше *Світлана, Надія, Оксана, Йолана, Маргарита, Клара, Сільвія* та інші. Як і у випадку з чоловічими іменами, не зникла ця традиція і в міжвоєнний період, коли Ужгород був у складі Чехословацької Республіки. У 1900 році було зареєстровано 5,7% випадків називання доньки на честь матері, 1925 – 4,3%. Найпопулярнішою серед католиків і греко-католиків була ця традиція у 1935 році, коли було зареєстровано 14% таких випадків. Наприклад, родина римо-католицького віросповідання *Fremdak Yózsef та Vanek Vilma* 10.01.1900 року зареєстрували дівчинку іменем матері – *Vilma*. 01.03.1900 греко-католицька сім'я *Mucsicska Yános та Olah Anna* зареєструвала дівчинку іменем *Anna*. 26.08.1925 року у родині *Selepec Yiri*, якому виповнилося 63 роки та *Satmari Marie* – 45 років, народилася перша довгоочікува-

на дівчинка, яку назвали також *Marie*, але враховуючи, що у вересні католики святкують *Народження Пресвятої Діви Марії*, батьки могли керуватися як традиційними, так і релігійними мотивами.

Найпопулярнішими іменами першої половини ХХ ст., що надавалися на честь матері є (як і

у другій половині) *Anna, Mária*. Та не менш популярними є *Alzbeta, Agnesa, Etelka, Erzsébet, Katerina, Vilma, Paula*. Отже, цей давній звичай серед закарпатців називати доньку за іменем матері пояснюється, очевидно, угорським впливом, оскільки найчастіше він фіксувався у першій половині ХХ ст. (графік 1).

Графік 1. Динаміка традиції іменування доньки за іменем матері

Наступним фактором, яким керувалися батьки при виборі імені для своєї дитини, є фактор моди. Адже мода, за словами С.М.Пахомової, «розуміється як недовготривале панування у певному середовищі на певному хронологічному етапі тих чи інших смаків» [6; 3], та разом з тим, «це явище добровільне, це співпадання смаків більшості населення» [6; 3].

На поширення модних імен впливає кіномистецтво, художня література, популярні естрадні пісні. Для представників угорської, чеської, словацької національностей характерні не традиційні українські імена, а улюблені угорські, або чеські західноєвропейського походження: *Агнета, Йола-на, Каталін, Магдалина, Терезія, Юдіта* у 1950 році; *Беатриса, Едіта, Еліна, Еріка, Жужана, Ібо-я, Ілдіка, Сільвія, Агнеса (Агнеш)* у 1965 році; у 1985 році до цього списку долучаються імена *Андреа, Моніка, Ніколетта, Рената, Тімеа, Злата, Ноемі, Стелла*; у 1995 році з'являється *Евеліна, Меліта, Теодора*. Слід відзначити, що наведені вище оніми не є часто вживаними, у метричних книгах вони зустрічаються від одного до трьох разів за рік. Та все ж, існує ряд модних імен, які користувалися великою популярністю серед жителів багатонаціонального Ужгорода у другій половині ХХ ст. та входять у десятку найуживаніших (за виключенням канонічних): *Вікторія (284), Ірина (195), Олена (193), Оксана (184), Світлана*

(187), Людмила (138), Діана (94), Анастасія (86), Олександра (86), Марина (83).

Починаючи з 1960-х років, перше місце за частотою вживання у рейтингу найпопулярніших жіночих імен Ужгорода займає *Наталія* (за винятком 1980-1985 рр., коли на другу позицію його витісняє *Вікторія* (з латинської «перемога») та 2000 року, коли воно поступається лідерством давньогрецькому імені *Анастасія*). *Наталія* є формою чоловічого римського імені, яка походить від латинського слова «natalis», що означає «рідний» [11; 165]. На територію нашої країни воно потрапило з Візантії, однак чоловіча форма його не закріпилася, а ось жіноча стала користуватися великою популярністю

Протягом ХХ століття антропонім *Наталія* користувався великим попитом у багатьох регіонах України, зокрема у Луцьку з 1970-1980 рр. очолював жіночий іменник [10; 100], з 1971 по 1974 рр. – лідер українського іменника Одещини [10; 100], у 1970-1980 рр. – був першим у рейтингу імен Тернополя [8; 238, 239].

Склад найуживаніших імен у кожному з десятиріч змінювався. З одного боку, це пояснюється такими екстралінгвальними чинниками, як специфіка історії і національний склад мешканців Ужгорода, з іншого боку, тут може йтися про зміну уподобань, тенденцію до оновлення іменного репертуару та моду. Адже мода, як зазначає

С. М. Пахомова, «поширюється не тільки на предмети матеріальної і духовної культури – вона дивним чином підкоряє собі й деякі мовні сфери. Особливо виразно це виявляється в антропонімії» [6, 4]. У 1950-1955 рр. таблицю лідерів очолює онім *Марія (71 носіїв)*, з 1960 до 1980 та 1990 р. – *Наталія (285 носіїв)*, у 1985 і 1995 рр. – *Вікторія (89 носіїв)*, 2000 – *Анастасія (52 носії)*. З початком 90-х мода на імена дещо змінилася. Із досліджуваних десятиліть у цей рік зареєстровано найбільшу кількість новонароджених дівчаток (1581). Іменик активно поповнюється іменами *Аліна, Кристіна (Крістіна), Олександра, Ніколетта, Діана, Мирослава, Юлія*.

Давати дитині подвійне ім'я було характерним для католицького світу. Велику кількість подвійних, потрійних, а в деяких випадках чотирьохкомпонентних імен зафіксовано в першій половині ХХ ст. Найпопулярнішим виявилось ім'я *Angela Iboŷa Livia* (у 1905 році воно зустрічається аж 20 разів). Серед інших потрійних імен зареєстровано такі: *Margit Malvin Anna, Agnes Mória Plona, Aranka Anna Maria, Eleonora Klára Melinda, Iren Hermin Ceczilia*. Проте ця традиція була перервана, коли Закарпаття увійшло до складу СРСР. Та помітне відновлення цього звичаю в Ужгороді зафіксовано з 2000 року. Стало модним записувати дівчаток подвійними іменами: *Аліна-Олександра, Анна-Владислава, Алла-Анастасія, Ангеліна-Валерія, Анна-Марія, Анна-Ніколета, Валентина-Аліна, Вікторія-Ніколь, Віолетта-Вікторія, Даніела-Анастасія, Дарина-Рената, Марія-*

Ангеліна, Марія-Єлизавета, Марія-Христина, Ніколет-Марі, Ольга-Каталіна, Ребека-Анна.

Висновки. Вибір імені для новонародженої повністю залежить від волі батьків, які керуються конкретними мотивами. Наше дослідження дає нам підстави говорити про те, що саме мода є першим і основним чинником, який впливає на вибір жіночих імен у другій половині ХХ століття. Аналіз досліджуваного матеріалу дає можливість стверджувати, що такі фактори, як дотримання родинних традицій і релігійність є вагомими, але їх відсоток значно менший за фактор моди. Серед досліджуваних канонічних імен *Марія, Катерина, Анна (Ганна), Ольга, Тетяна* при їх виборі виключно релігійними мотивами керувалися батьки, обираючи ім'я *Марія (25,2% прихильників)* та *Анна (Ганна)* (ймовірна кількість прихильників дуже висока, оскільки у церковному календарі її іменини відзначаються 18 разів на рік). Популярність імені *Катерина, Ольга і Тетяна* пояснюється, швидше за все, модою, оскільки тільки 10%, 5% і 13,7% батьків керувалися релігійними мотивами, обираючи їх.

Відсоток ужгородців, які дотримуються родинних традицій, надаючи дівчинці материні ім'я, ще нижчий (6,3%), ніж у хлопчиків при отриманні батькового (15% – 20%). Таким чином, у виборі жіночих імен ужгородців у другій половині ХХ століття визначальним фактором є мода. На вибір жіночих імен у першій половині ХХ століття впливають інші чинники. Саме це і є перспективою для подальшого дослідження.

Література:

1. Белей Л.О. Ім'я дитини в українській родині / Л.О. Белей. – Х.: Фоліо, 2010. – 283 с.
2. Бондалетов В.Д. Русская ономастика: [учеб. пособие] / В.Д. Бондалетов. – М.: Просвещение, 1983. – 224 с.
3. Буга Т.В. Динаміка особових імен Центральної Донеччини (кінець ХІХ – початок ХХ ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / Т. В. Буга. – Донецьк, 2010. – 20 с.
4. Буга Т.В. Основні мотиви вибору імен в українських родинах Центральної Донеччини / Т.В. Буга // Вісник Донецького інституту соціальної освіти. Серія «Філологія. Журналістика». – Донецьк: ПВНЗ «ДІСО», 2009. – Т.V. – С. 11-16.
5. Медвідь-Пахомова С.М. Еволюція антропонімічних формул у слов'янських мовах / С.М. Медвідь-Пахомова. – Ужгород, 1999. – 246 с.
6. Медвідь-Пахомова С.М. Про антропонімічну моду / С.М. Медвідь-Пахомова // Записки з ономастики / Відп. ред. Ю.О.Карпенко. – Одеса: Астропринт, 1999. – Вип. 2. – С. 3-8.
7. Павелко С.П. Традиція і релігія як мотиви вибору імені у гуцулів / С.П. Павелко // Записки з ономастики. Збір. наук. праць. – Вип. 1. – Одеса, 1999. – С. 22-28.
8. Свистун Н.О. Динаміка антропонімікону м. Тернополя ХІХ – ХХ ст.: монографія / Н.О. Свистун. – Тернопіль: Крок, 2011. – 320 с.
9. Скорук І.Д. Курсова та дипломна роботи з ономастики [Текст]: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / І.Д. Скорук. – Луцьк: Вежа-Друк, 2014. – 296 с.
10. Скорук І.Д. Динаміка антропонімікону м. Луцька в ХХ ст.: дис...канд. філол.наук:10.02.01 / Скорук Ірина Денисівна. – К.,1999. – 180 с.
11. Скрипник Л.Г. Власні імена людей: словник-довідник / Л.Г. Скрипник, Н.П. Дзятківська. – К.: Наук. думка, 1995. – 333 с.
12. Черноус О.В. Динаміка чоловічих особових імен м. Кіровограда у ХХ столітті (найуживаніші імена) // Записки з ономастики : зб. наук. праць / [редкол.: Ю. О. Карпенко (відп. ред.) та ін.]. – Одеса : Астропринт, 2009. – Вип. 12 – С. 11-19.

13. Чучка П.П. Антропонімія Закарпаття: монографія / П.П.Чучка. – Ужгород: ТОВ «Папірус», 2008. – 671с.
14. Шоля І.С. Мотиви вибору особових імен ужгородців у другій половині ХХ століття (чоловічі імена) // Записки з ономастики. Збір. наук. праць.– Вип. 18. – Одеса, 2015. – С 767-775.

Иванна ШОЛЯ

***МОТИВЫ ВЫБОРА ЛИЧНЫХ ИМЕН УЖГОРОДЦЕВ ВО ВТОРОЙ ПОЛОВИНЕ ХХ ВЕКА
(ЖЕНСКИЕ ИМЕНА)***

Аннотация. В статье рассматриваются основные факторы, влияющие на выбор женских имен жителей города Ужгорода во второй половине ХХ века по сравнению с мужскими. Анализируются три фактора: религиозный, традиционный и фактор моды.

Ключевые слова: именной, мотив наименования, экстралингвальные факторы, религиозность, традиция, мода.

Ivanna SHOLYA

***MOTIVES OF CHOOSING UZHGOROD CITIZENS' PERSONAL NAMES IN THE SECOND HALF
OF THE TWENTIETH CENTURY (FEMALE NAMES)***

Summary. The article studies key factors influencing the selection of female names in the city of Uzhhorod from mid 20th century compared to those in men. Religion, tradition, and fashion are being analyzed.

Key words: list of names, naming reason, extralinguistic factors, religion, tradition, fashion.

Стаття надійшла до редакції 28.08.2015 р.

Шоля Іванна Станіславівна – здобувач наукового ступеня на кафедрі словацької філології ДВНЗ «Ужгородський національний університет».